

Hoe ondersteun je aandachtsvelders infectiepreventie?

Pionier, veranderaar, goed voorbeeld, coach, informatiebron, inspirator... Zomaar een greep uit de vele taken van een aandachtsvelder infectiepreventie. Een prachtrol, op het eerste gezicht. Sleutelpositie bij uitstek als het gaat om gedragsverandering op het gebied van hygiënisch werken en infectiepreventie. Toch raken velen gedemotiveerd omdat het team hen te zeer als 'politieagent' ziet. Hoe ondersteun jij, als leidinggevende of stafmedewerker, aandachtsvelders het beste?

Nicolet van Eerd en Patricia van den Brink werken als adviseurs voor het project 'Samen werken aan infectiepreventie'. Zij delen hun ervaringen en tips voor leidinggevenden. Was er tijdens de coronacrisis sprake van een soort 'commandostructuur' waar het ging om infectiepreventie en werd de aandachtsvelder in die hectiek nog wel eens gepasseerd, inmiddels is iedereen het erover eens dat een goede infectiepreventie op de langere termijn vooral aankomt op succesvol samenwerken. En dat juist die cruciale aandachtsvelder maximaal moet worden ondersteund om zijn rol zo goed en gemotiveerd mogelijk te kunnen vervullen.

Successen vieren

Je team meekrijgen in verandering, dat lukt je niet zomaar. Dat vraagt een lange adem en stapsgewijs kunnen

werken. Aandachtsvelders moet je daarom voldoende faciliteren in tijd, vaardigheden en ondersteuning. Daarover is iedereen het eens. Denk aan een heldere rolomschrijving, een goede scholing en een vraagbaak. Bij wie kan men terecht met vragen of dilemma's? De 'zware' reputatie van het thema infectiepreventie en het 'streng' beeld van de altijd corrigerende aandachtsvelder zorgen ervoor dat ze hun teamleden niet vanzelfsprekend meekrijgen op weg naar een gezamenlijke verantwoordelijkheid. Daarom vindt Patricia dat ook de speelse kant in het werk van de aandachtsvelder van belang is en de nodige steun verdient van anderen in de organisatie. 'Dan denk ik niet alleen aan het uitspreken van waardering en het zorgen voor iets lekkers bij de koffie om een bepaald resultaat of succes te vieren. Het gaat ook om het minder zwaar proberen te maken van het onderwerp zelf.'

Andere manieren om aandachtsvelders te ondersteunen: hen coachen *on the job*, zodat zij hun rol leren te pakken en op hun beurt de andere teamleden weer beter kunnen coachen *on the job*. Duidelijk maken dat zij ook een signalerende rol hebben richting de infectiepreventiecommissie of de bestuurder. En: hen actiever steunen vanuit de lijn. Die samenwerking tussen leidinggevende en aandachtsvelder is cruciaal en verdient in de meeste organisaties nog aandacht. Weet je wat je van elkaar mag verwachten? Geeft de leidinggevende het goede voorbeeld en neemt hij het voortouw als de verandering stagneert?

Weten wie wat doet en dan elkaar versterken

Wie doet precies wat binnen de organisatie, hoe liggen de verantwoordelijkheden in die ondersteuning? Hoe kun je elkaar het best versterken? Nicolet van Eerd noemt de bestuurder, de lijnmanagers en de specialist ouderengeneeskunde als collega's met een belangrijke positie in dit verband. 'De verantwoordelijkheden zijn als volgt verdeeld:

- De bestuurder is wettelijk eindverantwoordelijk voor infectiepreventie en moet zorgen voor de juiste randvoorwaarden.
- De lijnmanagers zijn verantwoordelijk voor het uitvoeren van de visie van de organisatie, onder meer door een aan- en bespreekcultuur te bevorderen.
- De specialist ouderengeneeskunde is medisch verantwoordelijk, bijvoorbeeld voor het antibioticabeleid, de meldingsplicht van uitbraken. De specialist ouderengeneeskunde toont medisch leiderschap door medewerkers te ondersteunen en motiveren bij hygiënisch werken en infectiepreventie.'

Als aandachtsvelder direct bij je bestuurder een hygiëne-issue op tafel leggen? Niet in elke organisatie zal dat gebruikelijk zijn. 'Toch is uiteindelijk die bestuurder verantwoordelijk', onderstreept Nicolet nuchter. Ze vervolgt: 'Het begint ermee dat ieder in de organisatie weet wie wat doet en elkaar weet te vinden om gezamenlijk de schouders er onder te zetten. Veel aandachtsvelders hebben het gevoel er alleen voor te staan, terwijl er ook op andere niveaus hard aan het thema wordt gewerkt. Die verbinding maken is echt belangrijk.'

Praktijktips: buddy's en een blauwe lamp

'Veel aandachtsvelders voelen zich er alleen voor staan. Zorg dat ze iemand hebben om op terug te vallen, bijvoorbeeld een kwaliteitsverpleegkundige. Of een buddy.' 'Als kwaliteitsadviseur breng ik kennis van buiten naar binnen. Zo deel ik de nieuwe [Wegwijzer infectiepreventie](#) en agendeer ik onderwerpen die landelijk spelen. Ik organiseer mini-audits en let op het borgen van de verbeterpunten uit de externe audit. Die zetten we op de dag-, week- en maandstart, zodat het onderwerp goed in beeld blijft. En ik ben bezig met een gereedschappskoffer vol methoden en instrumenten zoals een audit-app, een blauwe lamp...'

Een ander vertelt dat hij het belangrijk vindt dat aandachtsvelders serieus genomen worden. 'Bij ons zijn ze lid van de Infectiepreventiecommissie, zo krijgt men een stevigere positie in de organisatie. Maar zorg er dan wél voor dat ze in een vergadering ook de ruimte voelen hun ideeën naar voren te brengen. Hun inbreng mag er zijn, aan louter serieuze dokterspraat hebben zij niks.'

Het brein verleiden tot verandering

Tot zover de structurele kant van de zaak. Patricia: 'Infectiepreventie is ook een kwestie van gedragsverandering. En dat is geen structuur, dat is cultuur. Hoe werk je daaraan binnen je organisatie, hoe verleid je een brein tot verandering? Hoe moeten aandachtsvelders dat aanpakken? Want veranderen – daar houden wij nu eenmaal niet van. Het vergt dan ook een lange adem.' Ze somt enkele tips op, bruikbaar zowel voor aandachtsvelders zelf als voor degenen in de lijn en de staf die ervoor zorgen dat hij zijn rollen goed kan uitvoeren:

- Doseer, zo voorkom je weerstand.
- Gebruik meerdere aanvliegroutes. Neem betere handhygiëne. De ene collega zal zijn gewoontes veranderen als hij precies weet waarom, een ander heeft iemand als voorbeeld nodig en een derde is gevoelig voor een speelse manier van aanleren van een nieuwe manier.
- Vergroot de kennis over gedragsverandering in de organisatie.
- Zorg voor een goede samenwerking tussen aandachtsvelder, lijn en staf.

Wie heeft wat nodig?

Nicolet en Patricia komen als adviseur in organisaties van klein tot groot en vertellen over waardevolle gesprekken. 'Soms blijken medewerkers niet eens op de hoogte dat er een deskundige infectiepreventie is of een commissie hygiëne en infectiepreventie. Door met elkaar te praten ontstaat er zoveel meer begrip over wie wat van een ander nodig heeft.' Met de noodzakelijke gedragsverandering op het netvlies en de verschillende verantwoordelijkheden van alle spelers binnen de organisatie in het achterhoofd komt een betere ondersteuning van aandachtsvelders een paar stappen dichterbij.

Ondersteuning nodig?

Infectiepreventie vraagt om aandachtsvelders die gesteund worden vanuit hun organisatie. Het project '[Samen werken aan infectiepreventie](#)' ondersteunt organisaties die hiermee worstelen. Het project heeft ruimte voor nieuwe deelnemende organisaties. Wil je je aanmelden? Of heb je nog vragen? Laat het ons weten via het formulier '[Interesse deelname project Samen werken aan infectiepreventie](#)'. We nemen dan zo snel mogelijk contact met je op. Uiteraard hopen we je te verwelkomen als deelnemer.

Het project 'Samen werken aan infectiepreventie' wordt in opdracht van het ministerie van VWS uitgevoerd door V&VN, Verenso, ActiZ, Vilans en Waardigheid en trots op locatie.

Tekst: Linda van Ingen

Meer weten

- Lees het artikel [Samen werken aan infectiepreventie: je hebt elkaar echt nodig](#)
- De Wegwijzer infectiepreventie zet de belangrijkste aandachtspunten én hulpmiddelen bij hygiëne en infectiepreventie op een rij. Zodat jij je weg vindt tussen alle beschikbare kennis. Download de [Wegwijzer infectiepreventie](#).

Samen
werken aan
**INFECTIE
PREVENTIE**

Wegwijzer

▶ 1.

**Over deze
wegwijzer**

▶ 2.

**Belang van
infectiepreventie**

▶ 3.

Basishygiëne

▶ 4.

Ga naar pagina 7

**Samenwerken aan
infectiepreventie**

▶ 5.

**Verhalen uit de
praktijk**

▶ 6.

**Richtlijnen en
protocollen**

▶ 7.

**Andere
onderwerpen en
overzichten**

v&vn

verenSo
vereniging van specialisten
ouderengeneeskunde

Waardigheid
en trots op locatie

tags:

[Hygiënisch werken](#) (31)

thema:

[Veilige zorg en ondersteuning](#) (196)